

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inostranstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-93. Rokopisov ne vračamo. Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.958.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 8. februarja 1939

Cena posamezni številki din 1.50

Centralizacija se mora ustaviti

Že nekaj let je, odkar se tudi na vodilnih mestih v Beogradu priznava, da je treba izvesti decentralizacijo naše uprave ter dati ljudstvu več samoupravnih pravic. More se že kar reči, da je ta resnica tako splošno priznana, da sploh nihče ne nastopa več javno v obrambo centralizma. V praksi pa je stvar kljub temu čisto drugačna in vsa zadnja leta se je centralizem še bolj vpeljal. Ne sicer direktno, zato pa tem bolj učinkovito z raznimi fondi in podobnimi predpisi.

Za celo vrsto stvari so se ustanovili novi fondi, vsak fond pa je dejansko pomenil novo centralizacijo poslovanja in denarja. Posebno v zadnjem času se je ta proces tako povečal in poostiril, da je že vse gospodarsko življenje v pokrajinah resno ogroženo, kar najbolj dokazujejo vedno pogostnejše selitve industrij v Beograd in njegovo okolico. Pokrajine izgubljajo s tem na svoji gospodarski moči, banovine in občine pa na svojih dohodkih, ki so itak že mnogo prepičeli z ozirom na vedno bolj rastoče naloge vseh samoupravnih teles.

Zato je res že skrajni čas, da se začne že enkrat z demontiranjem centralizma. Predvsem pa je treba razveljaviti ali vsaj temeljito reformirati vse uredbe, ki so bile izdane v zadnjem času. Tako je popolnoma nemogoče, da bi smela obveljati uredba o občinskih hranilnicah. Če bi ta uredba v sedanjih oblikah obveljala, potem bi bila gospodarska delavnost občin ohromljena in s tem tudi vse gospodarsko življenje v pokrajinah. Prav tako se mora spremeniti oni nemogoči pravilnik o nalaganju rezerv dobrodelnih ustanov v drž. vrednostne papirje. Tudi cela vrsta drugih uredb se mora spremeniti, da se njih centralistične določbe razveljavijo.

Novi ministrski predsednik Dragiša Cvetković je izjavil, da je naloga njegove vlade, da pripravi sporazum s Hrvati. Osnovna zahteva Hrvatov je, da se centralizem odpravi. Mogli bi celo reči, da je edino centralizem ustvaril hrvatsko vprašanje in ga tako nevarno poostiril. Zato mislimo, da ni boljše priprave za sporazum s Hrvati, kakor da se z demontiranjem centralizma tudi v resnici začne. Zlasti pa onega centralizma, ki je bil v zadnjem času uveljavljen samo s pomočjo raznih uredb in pravilnikov.

To je potrebno tudi zagraditi, ker smo dosedaj slišali že toliko lepih besed o potrebi decentralizacije in tudi toliko lepih obljub, da naša javnost na same besede nič več ne da, temveč da hoče videti dejanja. Mora se v življenju opaziti, da je centralizem popustil, potem bo zopet naša javnost verovala v besede in obljube. Če pa te dokazov ne bo, potem tudi ne bodo pomagale nobene lepe besede in nezadovoljstvo bo le še naraslo. Mislimo pa, da v današnjem napetem, mednarodnem življenju pač noben državnik ne sme dopuščati, da bi nezadovoljstvo še naraslo. Tega je že kar več kot zadosti. A tudi zaradi našega gospodarstva je treba začeti z demontiranjem centralizma. Ne more gospodarstvo napredovati, če je javna uprava okorna in neekspeditivna.

Zboljšanje v Jugoslaviji je nemogoče, če se centralizem ne začne demontirati. O tem ni in ne more biti nobenega dvoma. Zato pa se naj tudi začne demontirati in z dejanji dokaže, da se je začela nova doba, ki vodi do so-

delovanja vseh pokrajin Jugoslavije in vseh treh narodov. 20 let je oviral centralizem naš razvoj, mislimo, da je to že zadosti in da ni treba, da bi zaradi nesrečnega centralizma trpeli še v bodoče.

Velesejem v Milanu

Trgovinski muzej v Beogradu obvešča, da bo naša država so-

delovala na velesejmu v Milanu, ki bo od 12. do 27. aprila t. l. Na velesejmu se bodo v skupnem jugoslovanskem paviljonu razstavili, kakor prejšnja leta, vzorci vseh naših izvoznih proizvodov, ki pridejo v poštev za italijanska tržišča. Podrobnejše informacije daje Trgovinski muzej, Beograd, Miloša Vel. 29.

imeli tudi podobseki. Poslovni odbor je obravnaval med drugim o naslednjih vprašanjih: izdaja Badiurovega vodnika po Sloveniji, filmska propaganda Slovenije, zaščita grada Žužemberka, vremenska poročevalska služba v turizmu, tarife prevoznikov, podaljšanje šolskih počitnic za božične in novoletne praznike, sanacija gostinstva, razne zimsko-sportne prireditve, kratkoročni krediti za manjše gostilničarske obrate, nedostaki v poštenu in železniškem prometu, motorni vlaki v Sloveniji, finansiranje propagandnega dela, ustanovitev arhiva za slikovni material, poenostavljen postopek pri izdaji potnih listov in vizumov itd.

Tudi delo banske uprave za dvig turizma je bilo intenzivno. Tako je predpisala banska uprava pravilnik za sestavo in delovanje krajevnih občinskih tur. odborov. Določeni so bili turistični kraji, v katerih smejo gostinski obrati zaposlovati le osebe s predpisano strokovno izobrazbo. Rešeno je bilo v teh krajih tudi vprašanje napitnine.

Izvedel se je predlog, da se uvede pouk v tujem prometu v nadaljevalnih, srednjih in meščanskih šolah. Na vseh šolah, ki so pod trg. ministrstvom, se je ta pouk že uvedel. Akeja za ustanovitev hotelske šole je še v študiju. Dokler te šole ni, se bodo prirejali tečaji. Banska uprava je podelila lani stipendij za 28.000 din za izučitev višje kvalificiranega naraščanja v turizmu in gostinstvu. Poleg tega je izdala banska uprava še celo vrsto okrožnic.

Še izvršitev predlogov, ki ne spadajo v njen delokrog, je banska uprava intervenirala na pristojnih mestih, tako zaradi rešitve ljubljanskega kolodvorskega vprašanja, zaradi reforme železniških vozniš olajšav, motornih vlakov, turističnih vizumov, svetovne razstave v New Yorku in udeležbe Slovenije na tej razstavi, zaradi železniških nedostatkov, zboljšanja telefonskih razmer itd. Tudi v lastnem delokrogu je izdala banska uprava vrsto ukrepov za zboljšanje tujkega prometa, tako zaradi zidave cest, onesnaževanja Savinje in drugih rek, za zboljšanje sanitarnih in higienskih razmer v turističnih krajih itd.

Iz sredstev banovinskega proračuna za leto 1938/39. je podelila kr. banska uprava za konkretne potrebe te podpore:

Zvezi za tujski promet v Ljubljani in Tujkoprometni zvezi v Mariboru po 70.000 din, skupno tedaj 140.000 din ali za 40.000 din več kakor lani;

tujkoprometnim društvom nad 100.000 din;

Slovenskemu planinskemu društvu in njegovim podružnicam skupaj nad 100.000 din;

zimskošportnim organizacijam 28.000 din;

raznim drugim ustanovam in organizacijam itd. za posredno in neposredno pospeševanje turizma nad 50.000 din;

občini Kranjska gora za ureditev velikega smučkega terišča 50.000 dinarjev;

meteorološkemu zavodu za ureditev meteorološke opazovalne in poročevalske službe po važnejših turističnih krajih 15.000 din.

Poleg tega je omogočila z denarno podporo poučno propagandno potovanje madžarskih zdravnikov, ravnateljev inozemskih potniških pisarn in turističnega društva »Fruška gora« po Sloveniji.

Drugi del poslovnega poročila obravnava načrt dela pri pospeše-

Zasedanje banovinskega turističnega sveta

Država mora boli podpirati tujski promet

V ponedeljek dopoldne se je začelo v stekleni dvorani banske palače v Ljubljani III. zasedanje banovinskega turističnega sveta, ki ga je točno ob 10. otvoril ban

dr. Natlačen ter iskreno pozdravil vse člane sveta, vse vabljenе goste in zastopnike tiska.

Nato je ban dr. Marko Natlačen nadaljeval:

Banov govor

Na lanskem zasedanju sem podčrtal, da se moramo zavedati, kake gospodarske pa tudi socialne in kulturne važnosti je za Slovenijo turizem. Opozoril sem tudi, da so ravno pri nas izpolnjeni vsi pogoji za razvoj turizma, opozoril sem pa tudi na razne senčne strani našega tujkega prometa.

Danes pa naj pokažem v kratkih potezah, po kakih potih moramo hoditi in kaka načela uprabljam, da nadoknadimo zamujeno in da ustvarimo pri nas tujkoprometno industrijo, kot jo imajo druge turistične države.

Prvo je: izgraditi je treba predvsem osnove in temelje turizma. Med osnove, ki jih imam tu v mislih, spadajo zlasti: turistična vzgoja prebivalstva, strokovna izobrazba vsega osebja, ki je zaposleno v tej gospodarski panogi, posebno pa pravilna izvedba organizacije javnega udejstvovanja v osnovnih celicah, v občinah in krajevnih obč. turističnih odborih. Potrebno je, da v teh osnovnih celicah delujejo nesebični močje, a prežeti z ljubeznijo do tega dela.

Drugo je: mobilizacija sredstev za povzdiga turizma. Za nastanek in razvoj vsake industrije je potrebno dvoje: kapital in delo. Turističnega osnovnega kapitala, kakor nam ga je dala božja narava, imamo v Sloveniji v obilici. Številni zdravilni vrelci, naša jezera s čudovitim gorskim okoljem, naši gozdovi in reke, naše planine, zdravilni gorski zrak, celo sneg v naših zimovisih, vse to so veliki prirodni kapitali, ki jih je pa mogoče pravilno izkoriščati le, če so zadostna denarna sredstva na razpolago. Predvsem se morajo občine naših turističnih krajev navzlic vsem siceršnjim obremenitvam zavedati, da so izdatki, ki se trošijo za pospeševanje turizma, obenem koristna naložba v prid občinskemu in narodnemu gospodarstvu. Pri tem bodo našle vso podporo banske uprave. Potrebam, ki bodo presegale finančno moč posameznih občin, se bodo morali potem prilagoditi tudi krediti, ki služijo v banovinskem proračunu za pospeševanje turizma; isto velja tudi za državni proračun. Pa tudi za privatno iniciativo se morajo najti potrebna sredstva, zlasti dolgoročni ceneni krediti za investicije. Vsi vemo, da brez dobrih hotelov ni turizma. Pristopiti bo treba tudi k sanaciji gostinstva, kolikor ni zadolženo po lastni krivdi.

Tretje je: Načrtno delo pri pospeševanju turizma. Vse občine turističnih krajev oziroma krajevnih občinski turistični odbori morajo imeti svoj delovni program. Med nalogami banovinskega turističnega sveta je na prvem mestu njegovo sodelovanje pri izdelavi delovnega programa banovine in pri odobravanju delovnih programov občin. Delovni program krajeve banske uprave pa bo moral ostati le splošnega značaja vse do tlej, dokler občine ne predložijo svojih delovnih programov. Z delovnimi programi bo šele omogočeno načrtno in sistematično delo pri pospeševanju turizma.

Četrto je: duh podjetnosti in solidarnosti pri delovanju zasebne in javne iniciative. Ako mobiliziramo denarna sredstva in z organiziranim delom pospešimo v naši banovini razvoj tujkoprometne industrije, je s tem storjeno mnogo, a še ne vse, ker bo tempo vsega napredka odvisen od duha

podjetnosti, ki ga bodo tujkoprometni činitelji razvili pri svojem delu. Ta duh podjetnosti, ki naj bo enako močan tako pri činiteljih zasebne kakor javne iniciative, pa naj bo vedno spojen z duhom solidarnosti med javno in zasebno iniciativo.

Ako bo naša turistična javnost uravnala svoje delovanje po teh načelih, sem prepričan, da bomo kmalu razvili našo tujkoprometno industrijo. Kakor ostale industrije v banovini, nam je ta še bolj potrebna radi uravnovešanja gospodarske bilance Slovenije. Ako bomo znali tudi propagando za naš tujski promet pravilno organizirati in usmeriti, nas ne bo več ogrožala konkurenca drugih turističnih držav.

S tem proglašam, da je III. redno zasedanje banovinskega turističnega sveta otvorjeno ter želim našemu skupnemu delu najboljših uspehov.

Z velikim odobravanjem je bil sprejet banov govor.

Predsedstvo je prevzel nato načelnik trg. oddelka dr. Fran Ratej.

Sledilo je poslovno poročilo in načrt dela za bodočnost banovinskega sveta. Iz poročila posnemamo:

Poslovno poročilo

najprej ugotavlja, da se razumevanje za turizem dviga in da se je tudi organizacija tujkega prometa zboljšala. Če kljub temu ni bilo večjih uspehov, je krivda napete politične mednarodne situacije ter nekkih drugih ovir za razvoj turizma.

Slovenijo je obiskalo leta 1938. 137.383 domačinov, ki so imeli 769.637 nočnin in 60.410 tujcev z 297.525 nočninami. V primeri z letom 1937. se je dvignilo število vseh turistov za 7.121, od teh je bilo 2.901 jugoslovanskih, 4.220 pa tujih turistov. Število nočnin se je dvignilo v celoti od 5.24 na 5.39, in sicer pri domačih turistih od 5.41 na 5.60, pri tujih pa od 4.83 na 4.92. Najbolj se je dvignil obisk tujcev iz Nemčije, za 17.448, nato iz Madžarske (1844), iz Italije (439) in Nizozemske, Amerike in drugih krajev Evrope. Nazadovol pa je obisk iz Avstrije za 13.394, Češkoslovaške (za 1063), Anglije (538), Francije, Poljske, Danske in USA. Največ tujcev je bilo iz Nemčije (nad 31.000), Italije (6.033), Češkoslovaške (5.414), Madžarske (4.441), Avstrije (4.200), Anglije (1.944) in Francije (1.198). Iz drugih držav je bilo manj ko tisoč tujcev.

V tujino pa je odpotovalo 46.828 naših ljudi, in sicer največ v Nemčijo, skoraj 20.000, Italijo nad 11.000, Francijo 5.697, Češkoslova-

ško 2.222 in Svico 1.301. Kako dolgo so bivali naši ljudje v tujini in koliko so potrošili v tujini, ni dognano. Na vsak način pa je bil njih dnevni potrošek večji kakor pa potrošek tujcev pri nas. Kljub temu pa se cenijo dohodki iz aktivnega turizma lani na 100 milijonov dinarjev.

Banska uprava je podpirala turizem, kolikor je le mogla. V ta namen je zvišala v banovinskem proračunu kredit za leto 1938/39. od 472.000 na 685.000, za l. 1939/40. pa še za nadaljnjih 200.000 din. Poleg tega je dodelila turističnemu referatu še dva uradnika. Da se zagotovi rezerva za nepredvidene izdatke, je banska uprava pokrenila ustanovitev banovinskega sklada za pospeševanje turizma ter bo ta sklad v novem proračunu prvič dotiran s 100.000 din.

Taksa na bivanje se je pobirala v 34 turističnih krajih ter je dala 1.013.606 din, zdraviliška (godbenja) taksa pa v 4 turističnih krajih ter je dala 1.170.445 din. Obe taksi sta torej dali 2.184.051 din. Nekatere ustanove je podprlo tudi trg. ministrstvo.

Poslovno poročilo nato obširno govori o delu banovinskega turističnega odbora. To delo je bilo intenzivno. Svet sam je imel eno plenarno zborovanje, poslovni odbor je imel 5 sej, več sej pa so

vanju turizma. Predvsem je treba zbrati vse potrebno gradivo, da se sestavi definitivni načrt za turistično delo in da se izdela stroškovnik za to delo.

Poleg tega mora opravljati turistični svet tudi vse svoje redne naloge. Tu je treba predvsem omeniti: izvedbo organizacije dela, vzgojo naraščajo in ljudstva za tujski promet, podaljšanje turističnih sezon, večjo propagando za obisk Slovenije, zbiranje likovnega materiala in skrb, da vsaka tajska organizacija ima svoj načrt dela. Prav tako važno pa je, da se izvajajo tudi vse izredne naloge, ki jih ima turistični svet. V to poglavje spada tudi izpolnitev cestnega in železniškega prometa in omrežja v Sloveniji. Da bi se mogla vsa ta dela izvrševati, je potrebno, da tudi država daje potrebna sredstva za izvrševanje teh nalog.

Debata

V debati, ki je sledila temu poročilu, je najprej opozoril na nekatere konkretne naloge dr. Marn, ravnatelj dr. Dular pa na slikovni material, ki ga zbirajo fotoamaterji. Obširno je govoril o pomenu izselencev za tujski promet zastopnik Rafaelove družbe p. Kazimir Zakrajšek. Opozoril je na razne napake, ki so se dogajale in ki so vplivale na izselence, ko so se vrnil iz domovine, zelo slabo. A izselenci bi mogli biti najboljši propagatorji za obisk naših krajev.

Sledili so nato številni referati, o katerih bomo poročali v prihodnjih številkah. Po referatu mag. direktorja Šubica o prometnih pomanjkljivostih je poročal zastopnik železniške direkcije dr. Željko Jeglič, da so že gotovi in odobreni načrti za modernizacijo postaj v Celju in Zidanem mostu. Gotova so tudi vsa predela za dvojni tir iz Zidanega mosta v Zagreb, ni pa še rešeno vprašanje kreditiranja teh del. Vozovne garniture so se na naših progah zboljšale. Hitrost vlakov se še ne more povečati zaradi slabih prog. Pripravlja se zgraditev izogibalšč na gorenjski progi in bi se s tem že prihodnje leto skrajšal vojni čas. Železniške zveze so se zboljšale. Poročal je tudi o uvedbi motornih vlakov, ki da se v Sloveniji niso izkazali. Poudaril je še, da železniška direkcija vedno rada stori vse, kar je v korist tujskemu prometu.

V imenu poštne ravnateljstva je poročal g. Kit, da je poštne osebje v Sloveniji preveč obremenjeno in da je v tem krivda za vse pritožbe. Ljubljanskemu ravnateljstvu so dovoljeni premajhni krediti. S skromnimi sredstvi pa se naredi, kar se le more. Kranjska telefonska postaja in okoliške pošte bodo zvezane z avtomatično telefonsko centralo. Postavil se bo četrti telefonski vod med Ljubljano in Bledom. Tudi kabli za Ljubljano in Maribor so že nabavljeni. Instalirana bo tudi visokofrekvenčna telefonska linija Trst—Zagreb—Beograd, ki bo koristila tudi Sloveniji. Odprtih je bilo lani 46 javnih telefonskih govorilnic, v kratkem pa bo odprtih še 18.

Na podlagi vseh referatov se je razvila obširna debata, ki so se je udeležili člani turističnega sveta v velikem številu. Podali so celo vrsto zelo koristnih predlogov in impulzov, ki jih bo tudi turistični svet upošteval.

Vse zasedanje je pokazalo, da imamo v Sloveniji vse polno idealnih ljudi, ki se v resnici požrtvovalno in z vso vsemno trudijo za dvig tujkega prometa v Sloveniji. Tudi lokalne oblasti store veliko v ta namen. Nujno potrebna pa je večja pomoč države. Brez te pomoči kar ni mogoče misliti, da bi naš tujski promet res mogel tako narasti, da bi postala Slovenija turistična dežela, čeprav ima vse naravne pogoje za to. A tudi država bi imela večje dohodke, če bi se turistični promet dvignil. Zato naj država že v lastnem interesu nekaj investira za dvig tujkega prometa.

Težave s poštno dostavo v Mariboru

Zaradi pomanjkanja pismonoš in drugega osebja

Z raznih strani, zlasti pa iz gospodarskih krogov v Mariboru in okolici se neprestano ponavljajo pritožbe o nerednem dostavljanju pošte. Posebno pogostne so pritožbe glede dostavljanja brzojav ter ekspresne in navadne pisemske pošte. Zadnje čase so nedostaki v dostavljanju postali že naravnost neznosni, tako da že občutno ovirajo poslovno življenje.

Brzojavke prihajajo v Maribor še precej redno, toda križ je pri dostavi naslovnikom. Brzojavke se dostavljajo z veliko zamudo, celo do pet ur. Ekspresna pisma, ki se vendar imajo takoj dostaviti, čim dospejo v namembni kraj, se v Mariboru zadnje čase sploh ne razlikujejo več od navadnih pisem, ako izvajamo pristojbino. In ravno ekspresna pisma so za poslovni svet zelo važna. Ta pisma leže navadno na pošti do redne dostave navadne pisemske pošte. Kar se tiče dostave ostalih pisem, dopisnic, tiskovin itd., je treba omeniti, da je še bolj počasna kot pri brzojavkah in ekspresnih pisemih. Dočim se je prej pisemska pošta dostavljala v Mariboru dvakrat na dan, dopoldne in popoldne, se sedaj dogaja, da v posameznih delih mesta izostane ali jutranja

ali pa popoldanska pošta. Zgodilo pa se je že večkrat, da je po ves dan izostala pošta, in to v mestu samem. V okolici pa se je celo že pripetilo, da se pošta po več dni ni dostavila.

Vzrok za te nedostatke je iskati v pomanjkanju osebja. Glavna pošta v Mariboru pri najboljši volji ne more zadovoljiti upravičenih zahtev občinstva iz enostavnega razloga, ker nima dovolj pismonoš in drugega osebja. Ni dovolj ljudi za dostavo brzojav in ekspresnih in seveda še manj za dostavo navadne pisemske pošte. Kakor se čuje, je vodstvo mariborske pošte že opetovano zaprosilo poštno ravnateljstvo v Ljubljani, naj mu vendar dodeli potrebno število organov za dostavo pošte, toda poštna direkcija tej prošnji ne more ustreči, ker nima sama na razpolago dovolj osebja. Izvedeli smo, da bi poštno ravnateljstvo rado nastavilo večje število organov, toda tega ne more, ker sme po veljavnih določbah sprejemati poštne osebe le ministrstvo. Tam pa so za vse zahteve iz Slovenije gluhi.

Poštne osebe v Mariboru je res zelo vpreženo in pri najboljši volji

ne zmore svoje naloge, ker ga je pač premalo, dela pa vedno več, ker pač raste mestni pomenj. Stalež osebja je vse preskromno odmerjen in še tu cela vrsta mest ni zasedenih. Personal je preobremenjen, zato omaguje in se hitro nunože obolenja. Ker za obolele pošte nima nadomestila, ji ne preostane nič drugega, kot da skroji dostavo pisemske pošte ali pa jo sploh ustavi v onem delu mesta, kjer opravlja dostavo oboleli pismonoša, ali pa da dodeli zdravim organom še okoliše obolelih tovarišev. Ako se tu razmere ne bodo kmalu in temeljito izboljšale in Maribor ne dobi zadostnega števila poštne osebja, je nevarnost, da se bo dostava poštne pošiljke še poslabšala.

Težave v dostavi pošte že sedaj precej ovirajo poslovni promet, če pa v tem pogledu ne bo kmalu boljše, potem je računati z občutno škodo, ki jo poštna uprava z neumestnim varčevanjem pri nameščanju personala povzroča gospodarskim krogom. Poslovni krogi so po svojih organizacijah že storili potrebne korake na odločujočih mestih. Upati je, da bo ministrstvo upoštevalo zahteve poslovnega sveta in jim ugodilo.

Trgov. potniki in zastopniki ter njih obdačevanje

Zakon o neposrednih davkih določa v čl. 59., da plačujejo trg. potniki namesto pridobnine pavšalirani znesek din 1.000 letno. Iz tega sklepajo trg. potniki in zastopniki, da so vsi, ki se prištevajo trg. zastopnikom, podvrženi plačevanju pridobnine po čl. 42. t. 8. istega zakona. To mnenje ni utemeljeno v finančnih predpisih in je zato zmotno.

Z obdačevanjem teh poklicnih kategorij se bavi razpis finančnega ministrstva z dne 27. aprila 1935. br. 31317 (fin. zbornik 22 ex 1935). Ta razpis sloni na kategorizaciji trg. potnikov in zastopnikov, kakor jo podaja obrtni zakon.

Razpis deli trg. potnike predvsem na dve skupini: na one, ki delajo za eno samo tvrdko in na one, ki delajo za več tvrdk. Vsako od teh skupin pa deli na tri vrste: na trg. potnike, ki delajo samo za plačo, za plačo in provizijo ali pa samo za provizijo.

Njih obdačevanje pa ureja takole:

Trg. potniki, ki delajo za eno samo tvrdko proti fiksnj plači, se smatrajo za nameščence te tvrdke in plačajo uslužbenski davek. Če sprejemajo poleg fiksnje plače tudi provizijo, plačajo uslužbenski davek, odmerjen na podlagi vsote plače in provizije. Če sprejemajo samo provizijo, se tudi štejejo med nameščence in plačajo uslužbenski davek od provizije.

Trgovski potniki, ki delajo za več tvrdk samo proti fiksnj plači, plačajo za vsako plačo uslužbenski davek. Če sprejemajo razen plače tudi provizijo, plačajo za oboje uslužbenski davek.

Trg. potniki, ki delajo za več tvrdk samo proti proviziji in so dejansko potniki, torej osebe, ki zbirajo naročila in posredujejo posle potujoč iz kraja v kraj, plačajo pavšalirano pridobnino v znesku din 1000— letno. Če pa obnavljajo svoje delo pretežno v enem kraju, torej ne na potovanju od kupca do kupca, plačajo pridobnino po cennitvi davčnega odbora, kakor vsak drug pridobitnik.

O trg. zastopnikih (agentih) pa določa razpis tole:

Ti se smatrajo kot samostojni

pridobitniki, če imajo odprte obrt (če opravljajo svoj poklic v odprtem trgovskem lokalu) in plačujejo pridobnino po cennitvi davčnega odbora, kakor ostali pridobitniki. Če pa nimajo take odprte obrti (odprtega trg. lokala) in obiskujejo svoje komitente potujoč iz mesta v mesto, plačajo pavšalirano pridobnino din 1000— letno.

Praktično pomembno je torej to, da se način in mera obdačevanja ne ravnata po tem, če se kdo imenuje potnik ali zastopnik, ampak prvič po tem, če ima fiksnjo plačo ali je nima (v katerem primeru plača ali ne plača uslužbenski davek), drugič pa po tem, če svoj poklic izvršuje v odprtem trg. lokalu ali ne. Če nima fiksnje plače in nima odprtega lokala,

plačuje pavšal din 1000—, pa naj se imenuje potnik ali zastopnik; če ima pa odprt lokal, plača pridobnino po cennitvi davčnega odbora (kakor vsak drug trgovec in pridobitnik sploh), vseeno, kak poklicni naslov si pridaja.

Ne da bi se tukaj spuščali v zamotano vprašanje, kdo se ima prištevati po stanju naše celotne zakonodaje k trg. potnikom in kdo k trg. zastopnikom, lahko rečemo, da je med nami zelo malo trg. potnikov in trg. zastopnikov, ki imajo fiksnjo plačo, pa tudi zelo malo takih, ki poslujejo v svojem odprtem lokalu brez obiskovanja komitentov izven svojega sedeža, tako da velika večina naših trg. potnikov in zastopnikov spada za davčno oblast v kategorijo onih, ki plačujejo samo pavšalirano pridobnino, pa najsi imajo potniške legitimacije ali ne.

Dr. A. Drušković, advokat.

Nekaj obrtniške statistike

V Nemčiji je nad 1.400.000 obrtniških podjetij, od katerih uporablja 400.000 motorno pogonsko silo. Vseh v obrtu zaposlenih ljudi je 4 milijone. Vsak osmi Nемец se živi od obrta.

Francija ima poldrug milijon podjetij, v katerih je zaposlenih en milijon pomočnikov. Od obrta živi v Franciji okoli 8 milijonov ljudi, to je ena petina vsega francoskega prebivalstva.

Danska ima 79.750 obrtnih podjetij, v katerih je zaposlenih 400 tisoč ljudi ali 13,8% vsega prebivalstva.

Na Švedskem je 88.300 obrtnih podjetij s 352.000 nameščenci. — 13,2% ljudi živi od obrta.

Finska ima 18.176 obrtnih podjetij z 38.355 pomočniki. (V industriji je zaposlenih 161.688 delavcev.)

Norveška ima 40.200 obrt. podjetij, v katerih je zaposlenih 98.200 pomočnikov. Ena desetina prebivalstva se živi od obrta.

V Jugoslaviji je 147.780 obrtniških obratov. Na območju posameznih zbornic je obrtniških obratov: Banjaluka 6851, Beograd 28.227, Dubrovnik 1519, Zagreb 19.745, Niš 9602, Novi Sad 22.148, Ljubljana 21.697, Osijek 11.797, Podgorica 2964, Sarajevo 9628, Skopje 10.992 in Split 4653.

Število šušmarjev se cenj v vsej Jugoslaviji na 72.000. Ena tretjina vseh obrtnikov živi na deželi. Povprečno je na 100 obratov zaposlenih 79—80 pomočnikov in vajencev. Na 100 prebivalcev pride 1,4 odst. obratov, dočim v Nemčiji 2,5. Obrt raste z industrijskim razvojem dežele ter pride v Sloveniji, kjer je industrija najbolj razvita, na 100 prebivalcev 2,1 obrtniškega obrata, dočim na območju podgoriške zbornice samo 0,30. Tudi število pomočnikov je v industrijskih pokrajinah večje (ko v industrijsko manj razvitih). To dokazuje, da industrija ne more uničiti obrta, temveč se more ta hkrati z industrijo prav lepo razvijati. Seveda pa mora obrtnik gledati na to, da strokovno stalno napreduje in da je v svoji proizvodnji vedno sodoben.

Iz združnega registra

Vpisali sta se naslednji zadrugi: Nabavna in prodajna zadruga v Dravogradu ter Kmetijska strojna zadruga v št. Jerneju.

Politične vesti

Med Bolgarsko in Romunijo je nastala v zadnjem času precejšnja napetost, ker so Bolgari zelo povečali svojo akcijo za vrnitev bolgarske Dobrudže. Romunija je zaradi tega zelo povečala svoje vojaške posadke ob bolgarski meji. O tem konfliktu bo razpravljala tudi Balkanska zveza na prihodnjem zasedanju.

V angleškem parlamentu se je razvila kratka zunanje-politična debata, ker je vprašal delavski poslanec Henderson ministrskega predsednika Chamberlaina, kaj misli o znani izjavi zunanje ministrice Bonnetta, Chamberlain je odgovoril: Bonnetove izjave z dne 28. januarja so mi znane. Zato moram izjaviti, da bi bile v primeru vojne vse vojne sile Anglije na razpolago Franciji, prav tako pa tudi vse vojne sile Francije Angliji. To naziranje se popolnoma ujema s stališčem angleške vlade. Edinost med obema vladama še nikdar ni bila tako popolna. Izjava Chamberlaina so pozdravili poslanci z glasnim odobravanjem.

V Rimu so sprejeli odločno Chamberlainovo izjavo, da je Anglija popolnoma na strani Francije, z zaupanjem, ker še nikdar ni bila tako glasno poudarjena skupnost Francije in Anglije. Chamberlainova izjava je v Italiji razbila staro mnenje, da Anglija nikdar ni dala Franciji jamstev, da ji bo v primeru vojske priskočila na pomoč. To jamstvo je po italijanskem mnenju dobil šele sedaj Daladier.

Zunanji minister lord Halifax je reagiral v svojem govoru na Hitlerjev govor ter med drugim dejal: Hitler je izjavil, da mora nemški narod izvažati ali pa umreti. Nobenega dvoma ni, da je to res, kakor je to res tudi za Anglijo. Ni pa res, da se je vodila svetovna vojna zato, da bi se Nemčija izključila s svetovnih tržišč. Nemčija je bila pred vojno najboljši angleški odjemalec. Nemška trgovina je napredovala, kadar je napredovala tudi angleška trgovina. Obe državi sta bili trgovinsko in finančno močno navezani ena na drugo. Zato ni naša želja, da bi se Nemčija izključila iz svetovnih tržišč. Svetovna trgovina se uničuje, ker se preveč zapravlja denar za oboroževanje in ker se ljudje boje vojne. Če bi bil svet prepričan, da ne bo vojne, bi se trgovina hitro razvila in gospodarstvo bi napredovalo. Trajen mir je edina podlaga za zboljšanje življenjskega položaja ljudi.

Sovjetska vlada pripravlja načrt črnomorskega pakta, ki ga naj bi sklenile Rusija, Romunija, Turčija in Grčija, kasneje pa naj bi podpisala ta pakt še Bolgarska.

Francoski parlament je izrekel Daladieru zaupnico s 334 proti 260 glasovom. Do glasovanja je prišlo, ker je Blum vztrajal na svojem predlogu, da se amnestirajo vsi drž. nameščenci, ki so bili obsojeni zaradi udeležbe pri znani oktobrski stavki. Pravosodni minister je to zahtevo odklonil, nakar je prišlo do glasovanja.

Nemčija je podaljšala Siegfriedovo črto, kakor se imenuje zapadna nemška obrambna črta, tudi ob meji Nizozemske in Švice.

Poljski zunanji minister Beck je odložil svoj veliki ekspezo o poljski zunanji politiki, ki ga je javnost že z zanimanjem pričakovala, ter ga bo imel šele po obisku grofa Ciana.

Tudi Negrin in drugi člani republikanske vlade so pribežali v Francijo. Negrin je francoski vladi ponovil mirovne pogoje, kakor so bili sprejeti na zadnji seji republikanskega parlamenta v Figuerasu. Ti pogoji so: 1. Gen. Franco mora zamčiti, da bo osvobodil Španijo vsakega tujega vpliva. 2. Španski narod mora sam odločiti o bodoči politiki države. 3. Po sklenjenem premirju se odredeta obe stranki vsakemu masčevanju nad političnimi nasprotniki.

Te pogoje so Angleži sporočili gen. Francu, ki pa je te pogoje odbil ter zahteval, da se vdajo republikanci brezpogojno.

Ker niso hoteli Arabci zasedati skupno z Židi, se je morala palestinska konferenca otvoriti dvakrat. Otvoril jo je ministrski predsednik Chamberlain, ki je naglašal, da je na vsak način treba najti kompromis, da se vrne v Palestino zopet mir. Med Arabci samimi ni enotnosti, ker radikalni elementi nečejo priznati zastopnikom zmerne arabske skupine pravice sodelovanja na konferenci.

Radikalni Arabci postavljajo te zahteve: Židovsko priseljevanje v Palestino se mora nehati. Židom se mora prepovedati nakupovanje zemlje. Balfourjeva deklaracija se mora razveljaviti. Iz Palestine, Sirije in Transjordanije naj se napravi nova arabska država, ki naj bo zvezana z Vel. Britanijo le po prijateljski pogodbi.

Denarstvo

V decembru so narasle vloge pri slovenskih hranilnicah za 18 milijonov

Po podatkih Zveze jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani so narasle pri 29 slovenskih samoupravnih hranilnicah v decembru 1938 vloge na knjižice za 10-1 milijona na 636 milijonov din, vloge v tekočem računu za 8-1 milijona din na 451 milijonov din, skupne vloge pa za 18.241.541 din na 1.087.251.460 din. V primeri s stanjem dne 31. avgusta 1938 (pred znanimi septembrskimi dogodki) se pokaže malenkostno nazadovanje za 2-5 milijona din in so torej hranilnice pokrile že skoro ves septembski padec na vlogah, ki je znašal 34 milijonov dinarjev.

Vloge na knjižice so narasle v decembru pri 15, v tek. računu pri 12, skupne vloge celo pri 18 hranilnicah, t. j. pri večini. Upoštevati je še treba, da v teh zneskih niso vsebovane obresti vlagateljem, za leto 1938, ki bodo znašale okrog 40 milijonov din. Število vlagateljev ne kaže velikih sprememb: znaša 131.407. Pri tem je naraslo število vlagateljev na knjižice pri 9, v tek. računu pri 3, skupno število vlagateljev pa pri 6 hranilnicah.

Decembski izkaz vlog je torej lep dokaz stalnega izboljševanja položaja pri hranilnicah in ostalih denarnih zavodih.

Nova vrsta hipotekarnih posojil pri DHB

Drž. hip. banka uvaja v svojem poslovanju posebno vrsto kreditov po tekočem računu na podlagi hipotek. Ta vrsta kredita je namenjena v prvi vrsti domačim pridobitnikom, da na podlagi zastave svojih nepremičnin pridejo do sredstev za razne trgovske operacije.

Obrestno stopnjo za te vrste kreditov je določila DHB na 6%, ki se bodo trimesečno obračunavali po uzancih, ki veljajo za navadne tekoče račune pri DHB. Poleg teh obresti bo DHB pobirala za režijske stroške še 1 pro mille, ki se bodo zaračunavali tromesečno od najvišjega dolžnega zneska v tem tromesečju. V primeru, da izkaže tekoči račun pasiven saldo za banko, bo plačala banka le obresti, ki jih plačuje po tekočem računu, to je 2% letno.

Ti krediti na nepremičnine se bodo dovoljevali za največ 10 let. Na račun odplačila bo moral dolжник plačati v prvih devetih letih vsako leto 1% od prvotnega zneska posojila, obresti pa po tromesečnem obračunu od zneska, ki bi presegal višino dovoljenega kredita, zmanjšanega od redno vplačanih odplačil. Ves ostanek dolga pa mora plačati deseto leto v štirih enakih tromesečnih obrokih. Dokler traja kredit, more dolжник ponovno dobiti zneske, ki jih je vplačal na naslov večjega odplačila. Pri tem pa je treba paziti, da se ne prekorači znesek ostanka, ki se je dobil z rednim vplačevanjem dogovorjenih tromesečnih odplačil. To da je določeno zato, da more dolжник, ki trenutno ne more ugodno naložiti denarja drugod, ta denar uporabiti za zmanjšanje svojega dolga.

Postopek pri podeljevanju teh kreditov je v glavnem isti ko pri dobivanju navadnih hipotekarnih kreditov. Kot supergarancijo bo moral dolжник izročiti banki akcept, ki bo za 25% večji od dovoljenega kredita. Krediti se bodo mogli izkoristiti s pismenimi nalogi ali s čeki ter bo zato dobil dolжник čekovno knjižico.

V nekaterih listih smo čitali lepe hvalospeve na te nove kredite, vendar pa mislimo, da banka z njimi ne bo napravila slabe kupčije, samo če bo zadosti interesen-

tov za te kredite. To bo tudi najboljši dokaz, če so ti krediti v resnici tako ugodni, kakor pišejo nekateri listi.

Olajšave DHB za dolžnike

Upravni odbor Drž. hip. banke je sklenil, da se zniža vsem dolžnikom na dolgoročno hipotekarna posojila, ki so bila dovoljena po 31. marcu 1931., obrestna mera od 7 na 6%. To znižanje velja tudi za nova posojila, ki bi jih v bodoče dovolila DHB. Za dolgove, ki so bili narejeni pred 31. marcem 1931., je Drž. hip. banka znižala obrestno mero že prej na 6%.

Upravni svet je nadalje sklenil, da se morajo dolgoročno posojila vrniti v 10 letih.

Kdaj pa bo znižala obrestno mero Narodna banka?

Pravilnik o bilansiranju vrednostnih papirjev

Objavljen je bil naslednji pravilnik o bilansiranju vrednostnih

papirjev, v katere so naložene matematične rezerve:

Čl. 1. — Če je zavarovalnica izkazala vrednostne papirje, v katere je po § 8. odst. 1. toč. a, b, c, č uredbe o nadzorstvu nad zavarovalnicami naložila matematične rezerve, v bilanci z večjo ali manjšo vrednostjo kakor v prejšnji bilanci, tedaj te razlike ne sme knjižiti v računu dobička in izgube, temveč v postavki »rezerve« za kritje tečajnih izgub pri vrednostnih papirjih, v katere so naložene matematične rezerve.

Čl. 2. — V kolikor ni »rezerva za kritje tečajnih izgub od vrednostnih papirjev, v katere so naložene matematične rezerve«, zadostna za kritje izgube, nastale iz vzroka, ker so papirji, omenjeni v čl. 1., v bilanci izkazani v manjši vrednosti kakor v prejšnji bilanci, se ta razlika knjiži v drugih rezervah za kritje tečajnih izgub oz. se krije iz čistega dobička, ki ga je zavarovalnica dosegla v svojem celotnem poslovanju za to leto.

V primeru, da se razlika ne more pokriti niti s poslovnim dobičkom za to leto, se morejo vrednostni papirji, navedeni v čl. 1. te uredbe, izkazati v bilanci po tečaju, ki se dobi z zmanjšanjem razlike po uporabi sredstev, navedenih v prejšnjem odstavku.

Čl. 3. — Vrednostni papirji, v katere so po § 8. odst. 1. toč. a, b, c, č uredbe o nadzorstvu nad zavarovalnicami naložene matematične rezerve, se v nobenem primeru ne smejo izkazati v vrednosti, ki bi presegala njih nominalno vrednost.

Delniška družba rudnika zlata »Slišane« je zaradi prodaje svojih rudniških pravic stopila v likvidacijo. Njena zadnja bilanca je izkazovala bilančno vsoto 10'5 milijona dinarjev.

Zlata ležišča v Etiopiji so preiskana ter se bodo v kratkem začela izkoriščati. Italijanska vlada upa, da se bo nato zlata podloga Italijanske banke hitro in znatno dvignila.

TEDEN NA LJUBLJANSKI BORZI

POSEBNO POROČILO „TRGOVSKEGA LISTA“

Devizno tržišče

Tendenca čvrsta, promet zadovoljiv. V stalnem porastu so tečaji devize Amsterdam, Bruselj, London, New York, Pariz, Praga in Trst. Tečajna razlika, dosežena dne 7. t. m. v primeri z noticami od 1. 2. je ta: hol. gol. +6'50, belga +0'25, angl. funt +0'17, ameriški dolar +2'12, francoski frank +0'10, češka krona in ital. lira istotoliko.

Deviza Curih beleži stalno na dosedanjih bazi din 995'— v povpraševanju in din 1005'— v ponudbi, dočim je notirala deviza Berlin od 1. do 7. t. m. na bazi din 1767'32 za denar in din 1785'08 za blago izvezemši 6. t. m., ko je bil tečaj za 1'50 poena višji.

V privatnem kliringu so notice povsem nespremenjene in sicer je bil angl. funt zaključevan na bazi din 236'10—239'90, nemška marka pa na bazi din 13'70—13'90.

Skupni devizni promet v mesecu januarju 1939 znaša dinarjev 43.688.131'78, torej za 4 in 3/4 milijona več nego v januarju 1938, oz. za 22'75 milij. več ko v januarju 1937. V primeri z deviznim prometom v decembru 1938 pa znaša padec nad 7 in 1/2 milijona dinarjev.

Največji promet prikazuje deviza London, t. j. nad 26 milij. din in Berlin preko 17 milijonov din.

Izgleda, da bo devizni promet tudi v februarju zelo znaten in precej večji nego v februarju 1938.

Efektno tržišče

Tendenca za državne vrednostne papirje je še vedno zelo stalna oziroma celo čvrsta. Promet neznoten, in sicer je bilo v januarju t. l. zaključeno 134 drž. papirjev v vrednosti din 106.055'— ter 850 delnic Trboveljske premogokopne družbe za din 158.950'—, torej približno istotoliko kakor v januarju 1938.

Tečaji državnih efektov so že od začetka januarja t. l. skorajda nespremenjeni, in sicer je beležilo 7. t. m. investicijsko posojilo 99'25—100'25, 8% Blair 99—100, 7% Blair 92—93, Seligm. 99—do 100'50, 4% agr. obveznice 61—62, 6% begluške obveznice 90—91, 7% stabilizacijsko pos. 97—98, dalmatinske agrarne 89'75—90'75, 4% agrarne obveznice iz l. 1934. pa od 52—53'50 in vojna škoda od 472'75 do 473'75 din.

Delnice tukajšnje TPD beležijo že delj časa na bazi din 185'— za denar in din 190'— za blago, najvišji tečaj pa je ta efekt dosegel 6. t. m., in sicer din 187'— v povpraševanju ter din 192'— v ponudbi. Nasprotno pa notirajo del-

nice Narodne banke večji del na bazi din 7700'— (povpraševanje) ter din 7800'— (ponudba).

Blagovno tržišče

Tendenca za deželne pridelke je bila do nedavna zelo čvrsta, potem trdna, zadnji čas pa že skoro mlačna. To velja predvsem za krompir, ki ga je še precej na zalogi, pa se posebno vrsta oneida in kresnik vse preveč ponuja, bržkone zato, ker zelo rad gnije, kar povzroča nazadovanje cen. Kranjski krompir oneida je popustil v ceni od din 85'— in din 90'— na din 75'— ter din 80'—, pravtako kresnik, dalje rožnik pozni od 95 in 100 dinarjev na 80 ter 85 dinarjev, med tem ko je rožnik rani (štajerski) popustil v ceni tudi din 5'— pri 100 kg, a njegova zadnja notica za denar je din 95'— za blago pa din 105'—. Ta vrsta je zato toliko dražja, ker se dobro drži in je lanski pridelek posebno okusen, čeprav tudi obilen.

Nasprotno pa je tendenca za fižol še vedno trdna (za ribničana), oz. celo čvrsta za prepeličarja, ki je v ceni znatno poskočil, in sicer od 255—335 na 300—350 za 100 kg, dočim ribničan zadnje tedne beleži nespremenjeno, t. j. od din 225 do din 265. Fižola mandalona-koksa je znatno manj, ribničana pa še precej, seveda ne lanskega, marveč predlanskega pridelka.

Seno (sladko, polsladko in kis-

lo) slovenske provenience notira še vedno na bazi 75—85, 65—75 oziroma 55—65 dinarjev za 100 kg, dočim beleži pšenična slama, prešana v bale od 55 do 65 din za 100 kg zdravega in suhega blaga.

Goveja živina je v ceni (za eksport) popustila za celo tretjino, ker ne moremo izvažati v Italijo, kjer uvozniki sila težko dobijo uvozna dovoljenja. Tako je danes n. pr. cena za prima eksportne vole padla na din 4 do din 4'50 za 1 kg. Pri nas je zelo veliko tega blaga in tudi druge vrste goveda, le žal, da so cene, ki so bile tik pred volitvami še tako zelo ugodne, sedaj za toliko padle. Živinorejci za največjo skrbjo gledajo v bodočnost, ki ne obeta nič kaj dobrega.

Boljše smo odrezali pri eksportu konj v Nemčijo, ki nam je plačevala zelo visoke cene, tako da smo se zaradi trenutno izredno visoke in ugodne konjunktуре celo preveč zaleteli, kajti danes nam samim tega blaga primanjkuje že doma. V času nedavne živahne izvozne kampanje so namreč konji v ceni poskočili n. pr. od 6.000 kar na 8 do 10 tisoč dinarjev!

Perspektiva za bodočnost ni ravno najboljša, kajti cene našemu izvoznemu blagu bodo morale znatno pasti, sicer ne bomo mogli več izvažati, ker ne bomo konkurenčni. Dobro bi bilo, ko bi si mogli pridobiti angleški in francoski trg za izvoz našega sicer prvovrstnega blaga.

Gospodarski pomen Katalonije

Zasedbo Katalonije je postal general Franco tudi gospodar najbolj industrializirane španske pokrajine, ki je tudi najbolj obljubena. V Kataloniji živi 208 ljudi na 1 kvadratni kilometer, za 150 več ko v ostali Španiji.

K temu velikemu industrijskemu razvoju je Kataloniji v znatni meri pripomogla njena ugodna zemljepisna lega. Že vseh zadnjih 30 let je bila Barcelona glavno pristanišče za čezmorski uvoz v Španijo. V Barcelono so zlasti uvažali Amerikanci bombaž ter s tem omogočili, da se je razvila španska tekstilna industrija. Ko je leta 1936 izbruhnila državljanska vojna je bilo v Barceloni in njeni okolici v tekstilnih tvornicah 75.000 statev in nad 3 milijono vreten. Tudi kastiljska volna je prihajala v vedno večji meri v Barcelono. Tako se je razvila Barcelona polagoma v največje

tekstilno središče vsega Sredozemlja.

Katalonija pa ima tudi znatna rudna bogastva, zlasti so bogata ležišča svinca, premoga, železa in kalija. Proizvodnja kalija je znašala okoli 170.000 ton na leto. Tudi kovinska industrija se je v Kataloniji močno razvila, zlasti še po izbruhu državljanske vojne. Ob izbruhu državljanske vojne je bilo v Kataloniji okoli 50.000 kovinskih delavcev, sedaj ob padcu Barcelone pa več stotisoč. Vojna industrija je bila v Kataloniji močno razvita. Samo municijskih tvornic je bilo v Kataloniji 25.

Zaradi močne industrializacije se je moral v Kataloniji tu in tam kmetijstvo omejiti. Vendar pa je bil tudi donos kmetijstva v Kataloniji zelo velik. To predvsem zato, ker prevladuje v Kataloniji v nasprotju z ostalo Španijo mala kmetska posest. Zato je

V gostilni in restavraciji

zahtevajte vedno izrecno Rogaška mineralno vodo!

Ona Vam na prav prijeten način pospešuje prebavo in Vaš organizem Vam bo za to hvaležen.

zemlja v Kataloniji mnogo bolje obdelana in s tem tudi donos znatno večji ko v ostali Španiji. Posebno bogata je Katalonija na orehih, mandeljnih, olivah, rižu. Velik je tudi izvoz plutovine iz Barcelone.

Zaradi državljanske vojne je bil gospodarski razvoj Katalonije in zlasti Barcelone pretrgan. Kot industrijska dežela je Katalonija navezana na španski trg in sedaj bo naravno zopet oživel izvoz katalonskih izdelkov v druge dele Španije. Seveda pa je sedaj zaradi divjanja španske državljanske vojne kupna moč španskega ljudstva zelo zmanjšana in bo zato le počasi mogla Katalonija zopet prodajati na španskem trgu svoje izdelke v isti količini ko nekdaj. Čim prej bo končana državljanska vojna, tem prej se bo to tudi zgodilo.

Zunanja trgovina

Grški parnik »Urania« je naložil v Splitu 3000 ton naše koruze za Anglijo. To je naša prva letošnja koroza, ki je bila poslana v Anglijo skozi Split. — Italijanski parnik »Monte Gargano« je pripeljal v Šibenik 4 vagonne železne konstrukcije za tovarno aluminija v Lozovcu, vagon polenovke, vagon riža. Italijanski parnik »Rossa« je naložil 60 vagonov mavca in odplul v Benetke. — Semenski krompir je pripeljal tovarni parnik »Timok« iz Nizozemske v Split.

Izvoznike oljnatih pogac, oljnatih semen, zlasti sončnic ter rezancev sladkorne repe v Anglijo opozarja Zavod za pospeševanje zun. trg., da je treba ponuditi to blago cif angleške pristanišča.

Francoski trg. minister Bastide obišče ta mesec Bolgarsko zaradi večjega kredita, ki bi ga dovolila Francija Bolgarski za razne državne nabave.

Posebna agentura češko-slovaškega izvoznega zavoda se odpre v Singapuru. Izvoz Češko-Slovaške v Brit. Malajo se je od 1. 1934. povečal od 4,6 na 26,8 mil. Kč.

Turška vlada pripravlja v sporazumu z gospodarskimi organizacijami novo carinsko tarifo, s katero bi se zlasti znižale carine na predmete prve potrošnje.

V Rimu je bila sklenjena in parafirana nova trgovinska pogodba med Rusijo in Italijo. Po novi pogodbi se bo povečal italijanski izvoz v Rusijo za 40 milijonov lir. Rusija bo prejela za svoje blago lire, ki bodo deponirane v Italiji in služile za kritje ruskih nabav v Italiji.

Petrolejska proizvodnja v Italiji je znašala lani 403.000 ton, za 39'3 odstotka več ko l. 1937. Za letošnje leto pričakujejo, da bo proizvodnja znova narasla.

Med zastopniki nemške in angleške premogovne industrije je bil dosežen sporazum. Angleški minister za čezmorsko trgovino Hudson je izjavil, da upa, da se bo ta sporazum razširil tudi na druge države.

Nemčija bo prevzela ves presežek madžarskih debelih prašičev. Še te dni bo izvozila Madžarska v Nemčijo 10.000 živih in 5000 zaklanih prašičev.

Poljska vlada je sklenila, da pošlje v Burgos posebno trgovinsko delegacijo, ki naj doseže čim ožje trgovske zveze s Francovo Španijo.

Narodni dohodek v U. S. A. je znašal l. 1938. na podlagi uradnih podatkov 64,18 proti 68,9 v l. 1937. in 78,57 milijarde dolarjev v l. 1938. Izvoz U. S. A. v l. 1938. je znašal 3,09 (l. 1937. 3,34), uvoz pa 1,96 (leta 1937. 3,08) milijarde dolarjev. Aktivnost ameriške trg. bilance se je zvišala lani od 265 na 1135 milijonov dolarjev.

V Sovjetski Rusiji je narasla l. 1938. proizvodnja svinca za 26%, aluminija za 16'6%, niklja za 99, elektrolitičnega bakra za 5'7 in surovega bakra za 32 odstotka.

Pogajanja za ustanovitev tovarne avtomobilov

Delniška družba Arangeljović je dobila koncesijo za postavitve tovarne potniških avtomobilov v Jugoslaviji. Sedaj se pogaja ta družba z italijansko tvrdko »Fiat« in nemško tvrdko »Wanderer«, da bi od obeh dobila dovoljenje za izdelovanje avtomobilov, ki bi bili kombinacija obeh teh tipov.

Cisto lepo je, če dobimo tudi v Jugoslaviji svoje tovarno za potniške avtomobile. Toda nekaj drugega bi bilo treba tu poudariti. Če bi se namreč uvedla zaradi te tovarne velika zaščitna carina na avtomobile, bi najbrže nova tovarna ne bila nam v korist. Kajti še nikjer ni dokazano, da bo nova tovarna res izdelovala dobre avtomobile. Druga nevarnost pa je, da bi nam mogla zaščitna carina zavreči vse avtomobilski razvoj. Ne na vse zadnje pa je treba misliti tudi na naš izvoz. Če ne bomo nič kupovali v tujini, potem tudi tujina od nas ne bo nič kupovala. Zato je razumljivo, da se mora smatrati postavitve avtomobilске tovarne kot popolnoma zasebna zadeva tiste družbe, ki tako tovarno ustanavlja, ne pa da bi zaradi tega dobila še kake posebne ugodnosti.

Zunanja trgovina Bolgarske

Skupna vrednost bolgarskega uvoza se je v I. 1938. zmanjšala od 4.985,9 na 4.934,1 milijonov levov, dočim se je skupna vrednost izvoza dvignila na 5.578,3 milijona levov. Aktivna trg. bilanca so se zato zvišala od 33,59 na 544,15 milijona levov. Največ je izvozila Bolgarska tobaka in deželnih pridelkov. V decembru je šlo 74,3% vsega izvoza deželnih pridelkov v Nemčijo. Od drugih držav je bila Poljska v glavnem kupec tobaka, Italija pa za tobak, zaklano perutnino, svilen bube in suhe češplje, Danska za tobak in oljate pogače, U. S. A.

za tobak, Francija za rožno olje, jarečo kožo, furnirski les, Češkoslovaška za tobak, Švica za tobak in Vel. Britanija za rožno olje. V decembru, kakor tudi vse leto 1938, je Bolgarska uvažala predvsem stroje, aparate, instrumente, kovinske izdelke, tekstilne surovine in izdelke, prevozna sredstva, kavčukaste predmete in zdravila.

Finančno-kolonialni eksperimenti v Italiji

Silna napetost finančnih sil v Italiji za izvedbo avtarkije ter za krije velikih vojaških izdatkov rodi vedno nove eksperimente, kako bi se mobiliziral v ta namen tudi ves zasebni kapital. V ta namen je vlada dovolila družbi »Societa Romana di Colonizzazione in Somalia« s sedežem

v Rimu, da zviša svojo delniško glavnico od 472.000 na 1 milijon lir z izdajo novih delnic po 20 lir. Zvišanje kapitala te družbe je torej prav malenkostno. Kljub temu pa italijansko časopisje o tem zelo na široko poroča ter poudarja, da se je z izdajo delnic po 20 lir omogočilo tudi najširšim plastem ljudstva, da sodelujejo pri izkoriščanju kolonij. Pri tem opozarjajo na dobre izkušnje, ki so jih dosegle razne družbe za kolonizacijo v USA, Nizozemski in Angliji, ki so tudi izdajale tako nizke delnice in s tem zbrale velike kapitale. Drugo vprašanje je seveda, če se bodo zasebniki ogreli, da nalože denar za kolonialna podjetja, zlasti pa še za ona v Somaliji, ki je gospodarsko še zelo zaostala pokrajina.

neje pa se bo mogel izjaviti šele potem, ko bo vlada podala svojo programatično deklaracijo.

O ostavki Stojadinovićeve vlade in novi vladi Dragiša Cvetkovića piše tudi »Hrvatski dnevnik« ter pravi med drugim: Ostavka Stojadinovićeve vlade je bila sprejeta v Zagrebu z zadovoljstvom, kakor so bile sprejete tudi vse ostavke drugih vlad. Motivacija ostavke petih ministrov pomeni ugotovitev važnega dejstva. Ni pa znano, na kak način namerava pripraviti nova vlada sporazum. Res je, da je bila vlada dr. Stojadinovića ovira za rešitev hrvaškega vprašanja. Hrvatsko vprašanje je treba rešiti in ne bo treba na to rešitev čakati sto let, kakor so nekateri porogljivo govorili. Dr. Stojadinović je zahteval od Hrvatov kapitulacijo. Na tej podlagi pa so bili nemogoči tudi samo razgovori, kaj šele pogajanja. Prišel je tudi v oster spor s Hrvati, da je postala tudi njegova oseba ovira za sporazum. Ne da bi se spuščali v analizo vseh dogodkov po 11. decembru, je treba počakati, da se vidi nova vlada pri delu. List nato pripominja, da je v tem oziru tudi važno, če bo imel tisk kaj več svobode, kolikor je imel dosedaj. List končno izjavlja, da bo treba nekaj časa še počakati, potem pa bo tudi hrvaška javnost izrekla svoje mnenje o novi vladi.

V Nemčiji je bilo imenovanje berlinskega poslanika dr. Cincar-Markovića za zunanjega ministra Jugoslavije sprejeto posebno ugodno kot dokaz, da se zunanja politika Jugoslavije ne bo spremenila. Prav tako pozdravljajo imenovanje dr. Cincar-Markovića tudi italijanski listi. Vsi tuji listi poudarjajo, da je prišlo do demisije dr. Stojadinovićeve vlade le iz notranje-političnih razlogov.

Za predsednika verifikacijskega odbora je bil izvoljen z 11:9 glasovom bivši minister Voja Cvrkić. Bivši predsednik Čirić je namreč odstopil, ker je bil imenovan za ministra.

Ker je dr. Korošec kot predsednik senata odložil oba poslanska mandata, prideta v skupščino oba njegova namestnika in sicer dr. Adolf Golia in zas. uradnik Smersu.

Novi državni proračun je izdelan ter je za 700 milijonov din večji od lanskega.

Razstava italijanske knjige je bila otvorjena v Zagrebu.

Za direktorja potniškega urada »Jugoslavija« v Hamburgu je bil imenovan Leon Potočnik, ki ima tudi največ zasluga, da so začeli Nemci v večjem številu prihajati v naše kraje. Njegovo imenovanje je bilo zato v turističnih krogih sprejeto z odobravanjem.

Sarajevski obrtniki odklanjajo novi načrt obrtniškega zavarovanja, ker je starostna doba previsoka (65 let), renta pa prenizka (450 din na mesec).

Razstava »Pol stoletja hrvaške umetnosti« v Zagrebu, ki jo je dosedaj obiskalo 20.000 ljudi, je podaljšana do konca februarja. Slovenci, ki pridejo v Zagreb, naj ne zamude, da si ogledajo to razstavo.

Prihodnje šolsko leto se zopet uvede italijanska na naših srednjih šolah kot prost predmet.

Mestni svet v Šabcu je sklenil, da bo dajal meščanom, ki so odklonili s Karadjordjevo zvezdo mesečno pokojnino v višini 600 din.

Nasledniki pok. industrialca pl. Lobeja v Novi Gradski so izvršili poslednjo voljo pokojnika darovali dobroteljem hrvaškim, srbskim in židovskim društvom 100.000 din.

Zanatska banka v Zagrebu je preselila svoje prostore iz Frankopanske ulice v »Matico hrvatskih obrtnikov« na Ilici št. 49.

Upravni odbor pokojninskega zavoda v Sarajevu ter poslovalnice v Banjaluki je imenovan.

Velika italijanska družba je zaprosila za dovoljenje, da zgradi na Drini veliko električno hidrocentralo. Stroški za novo centralo so proračunani na 150 milijonov din.

Za pasje stekline je v zadnjih desetih letih obolelo v Jugoslaviji nad 120.000 ljudi. Glede števila pasje stekline je Jugoslavija med vsemi evropskimi državami na prvem mestu.

Sovjetska poslanika v Pragi in v Sofiji sta dobila iz Moskve nalog, da opozorita čl. in bolgarsko vlado, da bo Sovjetska vlada pretrgala diplomatske odnose s obema državama, če bi tudi te vstopile v protikomunistični blok.

Skupina bolgarskih poslancev je začela akcijo za sklenitev bolgarskega notranjega posojila v višini 600 milijonov levov, ki bi se porabilo samo za dvig gospodarstva. Izvršile bi se razne melioracije. Novo posojilo bi se obrestovalo po 5%.

Med predsednikom podkarpatske vlade Vološinom in generalom Prichalo je prišlo do popolnega sporazuma.

Iz Češko-Slovaške se je izselilo po septembrski krizi 4000 izseljencev, ki so izvozili 30 milijonov K.

V središču Budapešte, pred sinagogo v Dohanyjevi ulici sta eksplodirali dve bombi. Več ljudi je bilo ubitih, še več pa ranjenih. Vlada je proglasila zaradi tega atentata obsedno stanje nad Budapešto.

Italijanski uradni list je objavil zakon, po katerem se morajo vsi narodni poslanci brez ozira na njih starost v primeru vojne boriti v prvih vrstah na fronti.

Izšel je odlok italijanske vlade, s katerim se odpustajo vsi židje iz italijanske vojske, mornarice, finančne straže in fašistične milice. Odpušeni oficirji in podoficirji dobe odpravnino oz. pokojnino.

Voditelj aljaških avtonomistov Karel Roos je bil v soboto aretiran ter izročen vojaškemu sodišču v Nancyju.

Parlamentarni pododbor za francosko narodno obrambo predlaga podaljšanje obveznega vojaškega roka od 2 na 3 leta, zaenkrat pa bi se ta rok podaljšal le za pol leta. S tem bi se število vojske povečalo za 110.000 vojakov.

Francoska vlada je odklonila zahtevo republikancev, da bi republikanska vojska prekorčila francosko mejo oborožena in ostala oborožena ter bi se čez nekaj dni vrnila po morskimi poti v Valencijo. Francoska vlada je sklenila, da se vsi republikanski vojaki razorožijo ter pošljejo v koncentracijska taborišča. To se tudi strogo izvaja.

Skupno število španskih beguncev, ki so prišli v Francijo, bo doseglo po mnenju francoske vlade okoli 300.000. V nacionalno španjo je bilo poslanih po lastni želji 4000 milijonov.

Korintski prekop nameravajo razširiti in poglobiti, da bi mogle pluti skozi prekop tudi največje ladje.

Nove cene za izvoz živine v Nemčijo

Z odlokom trgovinskega ministra so predpisane nove cene za izvoz živine v Nemčijo, in sicer: za bike prima po 7'25 dinarjev, I. vrste po 6'25, II. po 4'50 in III. vrste po 4 din;

za vole prima po 8'50, I. vrste po 7'50, II. po 6, in III. vrste po 4'75 din;

za junice prima 8'25, I. vrste po 7'25, II. po 5'25 in III. po 4'25 din;

za krave prima 6'50, I. vrste po 5'50, II. po 4 din, vse za kg žive teže po nemški carinski teži, franko Dunaj.

Za svinje so določene naslednje cene: nemški kontingent franko Dunaj 10'50 din, dunajski kontingent: razred A din 11'—, razred B din 10'70 in razred C din 9'70 franko Dunaj, Wiener Neustadt ali Gradec za kg žive nemške carinske teže.

Propagandne znamke XIX. Ljubljanskega vele- sejma

so izšle v slovenskem, srbo-hrvatskem, nemškem in francoskem jeziku. Izdelane so zelo lično po osnutku Borisa Raceta, diplomirane tehnika iz Ljubljane. Uprava Ljubljanskega velesejma prosi tvrdke, da se teh znamk poslužijo in jih na željo takoj brezplačno dostavi.

Radio Ljubljana

Četrtek dne 9. febr. 12.00: Zbovske pesmi (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Šrnel »Škrjanček« — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Deset minut zabave — 20.00: Ljubljanski pevski jazz-kvartet — 20.45: Koncert radijskega orkestra — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Kvartet mandolin.

Petek dne 10. febr. 11.00: Šolska ura: Obisk v Kolinski tovarni — razgovor v obliki reportaže, vodi Mirko Demšar — 12.00: Slovenske pesmi (plošče) — 12.45: Poročila — 13.20: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Zenska ura: Vzgojna vprašanja (gđc. A. Lebarjeva) — 18.20: Plošče — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: O naših izseljencih (Jože Premrov) — 20.00: Prešernov spominski večer (ob 90letnici njegove smrti) — 22.00: Napovedi, poročila — 22.30: Angleške plošče.

Napravite vendar enkrat red!

Težave pri carinjenju zaradi ločenega prihajanja skupnih pošiljk iz inozemstva

Zadnje čase pritožbe mariborskih poslovnih krogov, zlasti trgovskih kar nočejo pomehati. Enkrat se hudejejo nad skrajno pomanjkljivo dostavo pošte, pisemske kakor tudi paketne, potem leže brzjavke cele ure na brzojavnem uradu in se ne dostavijo, potem se tu in tam pojavljajo križi z železnico v tej ali oni obliki. Skratka, vedno daje javna uprava povod za pritožbe. Nič ne rečemo, ako se tu in tam pripeti, da mimogrede nekaj ni v redu, da pa se zadeva potem hitro zopet spravi v red in nedostatek odpravi. Če se pa pomanjkljivost vedno ponavlja in kljub opozoritvi zadeva ne spravi v normalni tek, potem se ni čuditi, da je občinstvo, zlasti pa poslovni svet, vznejevoljeno. Z malo dobre volje se da marsikateri nedostatek odpraviti.

Zadnje čase se prav pogosto dogaja, da od pošiljk, ki jih prejema mariborski trgovci in ki obhajajo iz več kosov, poedini kosi nekje zastajajo in dospevajo v namembno postajo šele čez nekaj dni ali celo čez nekaj tednov, in še to ne vedno skupaj, temveč čisto zopet po kosih, danes nekaj, potem zopet nekaj. Pošiljke ne prihajajo v Maribor, ampak take rekoč le kapljajo k naročniku.

Jasno je, da so velike težave s carinjenjem takih nepopolnih pošiljk. Pa tudi če bi jih prejemnik mogel zacariniti, bi mu s tem nastali nepotrební stroški, ki so v takih primerih zelo veliki, ker je za vsak poedini del pošiljke potrebna nova carinska deklaracija, posebna faktura in poseben prepis izpričevala o izvoru blaga. Seveda se v takih primerih zaračunavajo še razne druge znatne pristojbine. Jasno je, da se zbog nenotnega prihajanja pošiljk carin-

ski postopek zelo podraži. Razen tega mora prejemnik plačati carinsko ležarino za celotno pošiljko, čeprav je jasno, da vsi kosi niso mogli ležati enako dolgo v carinskem skladišču, ker so pač dospeli v časovnih presledkih. Tako postopanje je pač krivično in vse graje vredno.

Temu zlu bi se dalo odpomoči na ta način, da bi se take nepopolne pošiljke ne izročale carinarnici in oddale v tamošnje carinsko skladišče, ampak da bi poedini kosi ostali v železniškem skladišču tako dolgo, dokler ne dospejo vsi kosi dotične pošiljke v namembno postajo. Ti kosi naj bi se hranili v tranzitnem skladišču, ki je vendar kot nalašč urejeno za tako blago.

Klic mariborskega trgovstva in sploh vseh gospodarskih krogov je, da se mora vendar enkrat napraviti red pri dostavljanju blaga. Malo dobre volje in nedostatkí bodo prenehali, z njimi pa tudi upravičene pritožbe poslovnega sveta.

Doma in po svetu

Novi ministri so v ponedeljek dopoldne prisegli ter večinoma tudi takoj prevzeli svoje posle. Po zaprte nove vlade se je pripeljal v predsedništvo vlade bivši ministriški predsednik dr. Stojadinović ter izročil svoje posle novemu ministrskemu predsedniku dr. Cvetkoviću. Nato je imel z njim poldrugurni razgovor. Novinarjem je izjavil, da sta se razšla z dr. Stojadinovićem v najlepšem razpoloženju in prijateljstvu.

Po prevzemu svojih poslov je izjavil min. predsednik Cvetković, da je njegova vlada vlada Jugoslovanske radikalne zajednice in da bo vodila svojo politiko v smislu strankinega programa. V glavnem bo nadaljevala politiko prejšnje vlade, vendar pa tudi v smislu zahtev, ki so jih naglasili ministri v utemeljitvi svoje demisije. »Slovenec« piše, da ima sedanja vlada Dragiša Cvetkovića namen pripraviti sporazum s Hrvati.

Dr. Maček je sprejel nekatere novinarje ter jim izjavil, da pomeni motivacija ostavke petih ministrov na vsak način napredek za rešitev hrvaškega vprašanja. Jas-

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 4. februarja objavlja: Pravilnik o ustanavljanju in ureditvi lekarniško-sanitetnih skladišč, laboratorijev, lekarn in priročnih lekarn bratovskih skladnic. — Pogoje za pridobivanje pravice do specialnosti iz balneologije in klimatologije — Odredbo o seznamu držav, okuženih s krompirjevim rakom, zlatom in moljem in Jan-Joséjevim kaparjem. — Tej številki »Službenega lista« je tudi priloženo kazalo za drugo polletje leta 1938.

Že v 24 urah barva, pleštra in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Trgovci! Visok zaslužek!

V Vašem lastnem interesu je, da v Vaši trgovini forsirate prodajo »AGA« za masažo s smrekovim ekstraktom. — Nudim Vam najvišji možgati zaslužek in posebna novoletna darila

Zahtevajte cenik!

„AGA“ za masažo
Samoprodaja za dravsko banovino
Dolinšek Vitomir
Celje

Prazne lesene sode

v vsaki velikosti kupuje tvrdka

Dr. Th. & G. Böhme

PODGRAD pri Ljubljani

Lipski pomladni sejem 1939

Začetek: 5. marca

60% popusta na nemških železnicah, znatni popusti v drugih državah

Vsa pojasnila dajejo:

Zvanični biro lalpejskega sejma, Beograd, Knez Mihajlova 33/1.

in častni zastopniki:

Ing. G. Tönnies, Ljubljana, Tyrševa 33 — Telefon 27-62

in

Josip Bezjak, Maribor,

Gospodarska ulica 25 — Tel. 20-97